



Keramička vaza iz 18. stoljeća, oslikana Qinguaci tehnikom, bijelo-plavo koja potječe iz Dinastije Qing.

prve knjige na tim prostorima, pročitati o nastanku književnosti i najpoznatijim kineskim literatima.

Odjel Namještaja prikazuje povijest nastanka namještaja i njegov razvoj. Najpoznatiji izložak je elegantni namještaj dinastije Ming iz 17. stoljeća.

Odjel Sakupljaštva prikazuje kolekciju predmeta od bronce, drva, žada, ugljena i keramike, također je obuhvaćeno i slikarstvo, važnost pisane riječi, funkcija knjižnica i poznata Tianminlou kolekcija porculana. Najzastupljeniji su predmeti od žada, koji još od neolita, Kinezi slave i veličaju zbog njegove čistoće, ljepote, veličanstvene patine koja se stvara s vremenom, vječnosti i besmrtnosti. Termin žad odnosi se na dvije vrste nefrita. Jedna vrsta je izvorno iz Kine, a druga je uvezena iz Myanmara. Zbog svoje čvrstoće, žad je poznat po izuzetno teškoj obradivosti. Usprkos tome Kinezi su uspjeli pronaći tehniku obrade materijala, pa tako danas nalazimo razne predmete napravljene od žada, najčešće nakit i ornamente. Muzejska zbirka predmeta od žada potječe od Dinastije Qing (1649. – 1910.). Neki predmeti potječu iz ranih godina 18. stoljeća, a ostali su pretežno dekorativni predmeti kasne vladavine Qing. Uz predmete od keramike, žada i bronce, koji se nazivaju i elitnim predmetima kineske civilizacije, muzej je u ovaj odjel uvrstio i etnografsku građu; folklorne predmete popularne izvorne kulture Kine. Tu se mogu pronaći kimono, narodne tradicionalne haljine, rukavice, drveni štipači, krpene i drvene lutke, krpene zmajevi. Kinezi su još od davnina pretvarali svoju mitologiju, simbolizam i legende u umjetnost i na taj način pridobili važno mjesto u svjetskoj umjetnosti.

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA KAPITELJSKA NJIVA NOVO MESTO

*Zdenko Picelj
Dolenjski muzej
Novo Mesto*

Nakon više od godinu dana priprema i najavljanja otvorili smo 28. studenoga 1997. u galeriji Dolenjskog muzeja arheološku izložbu Kapiteljska Njiva Novo Mesto, koju smo za tu priliku temeljito preradili. Ova izložba ujedno spada među najveće koje smo pripremili u Dolenjskome muzeju, a svakako je najveća privremena izložba u čitavom njegovom postojanju, kako po značenju, tako i prema vrijednosti eksponata, promociji te popratnome materijalu.

Poduze smo se bavili stručnom i organizacijskom pripremom izložbe, koja se odvija u sklopu višegodišnjeg projekta na državnoj razini "Željezno doba u Sloveniji", koji pripremamo u suradnji s kolegama iz Narodnog muzeja u Ljubljani. Izložba u Dolenjskome muzeju prikazuje rezultate iskapanja posljednjih deset godina na Kapiteljskoj Njivi na Marofu u Novom Mestu. Ovo je arheološko nalazište među najvrednijima u Sloveniji zbog pojedinačnih nalaza iz halštatskog doba, tzv. cvatući halštat na Dolenjskom, pa čak i nadilazi nacionalne granice te stavlja Novo Mesto u sam europski i svjetski arheološki vrh. Iskapanja na Kapiteljskoj Njivi vodi Dolenjski muzej u suradnji sa Zavodom za zaštitu prirodne i kulturne baštine Novo Mesto. Iskapanja je počeo pokojni kustos i arheolog Dolenjskoga muzeja, Tone Knez, nastavlja ih njegov nasljednik te autor kataloga ove



*Staklene perle u obliku ovnovih glava
nalazište Novo Mesto – Kapiteljska njiva; 4.-5. st. p.n.e. – starije željezno doba
snimio: Dragan Arrigler*

izložbe, Borut Križ. Izloženo je više od pet stotina predmeta, koji svjedoče o bogatom životu halštatskih stanovnika Novog Mesta. Treba naglasiti njihovu važnost, rijetkost te vrijednost za ovo razdoblje. Predstavljeni su vrhunsko oblikovani predmeti iz prvog tisućljeća prije naše ere, koji su nađeni u grobovima. Posebnost dolenjske halštatske grupe su grobovi knezova, u kojima se nalaze predmeti koji spadaju u vrh obrtničke i umjetničke proizvodnje svoga doba. Domaća prerada željezne rudače, kovanje predmeta iz tako dobivenog željeza uključivanje u europsku povijest omogućilo je procvat i blagostanje dolenjskoga halštatskog društva. Bogati nalazi vrhunsko izrađenih predmeta iz grobova vodećeg, kneževskog sloja tadašnjeg stanovništva, koje je tražilo svoj uzor u grčko-etrusčanskom svijetu, svjedoče o tome.

Na Kapitelskoj njivi otkriveno je devet kneževskih grobova, u kojima se pored predmeta od zlata mogu naći i izvanredno dobro oblikovani predmeti od jantara i stakla, obrambeno oružje, konjska oprema, brončano sude. Među njima figuralno ukrašene situle predstavljaju najviši domet europskoga likovnog izraza tog doba. Sadržaj grobova prati vrhunice i padove dolenjskoga halštatskog društva između 8. pa sve do 4. stoljeća prije naše ere, kada su Kelti srušili vojnu snagu halštatskih kneževa na Dolenjske te pokorili tamošnje starosjedioce. Neki od tih predmeta ubrajaju se u najvažnije predmete kulturne baštine Slovenije, među njima ima čak i unikata u Sloveniji pa i u širem, europskom smislu.

Predmeti iz Kapitelske Njive ovom su izložbom prvi put predstavljeni javnost. Neki su restaurirani u radionicama Zavoda za zaštitu prirodne i kulturne baštine u Novom Mestu i Dolenjskog muzeja, drugi su restaurirani u radionicama diljem Slovenije, a čak četvrtina svih izloženih predmeta takvog je značenja da su restaurirani u jednoj od najjačih radionica na svijetu, u rimsko-njemačkoj radionici u Mainzu. To daje cijeloj izložbi međunarodni karakter, što je značajno ne samo za Dolenjski muzej nego i za Novo Mesto i cijelu našu državu. U Dolenjskome muzeju se stoga nadamo da će stanovnici Novog Mesta konačno moći lakše saznati, upoznati i priznati vrijednost i značaj arheoloških otkrića iz halštatskog doba u njihovu gradu. Ostali posjetitelji će se upoznati s izvanredno značajnim i bogatim razdobljem (pra)povijesti Novog Mesta, kada je Novo Mesto bilo značajno u europskoj povijesti.

Zbog značajnosti samih nalaza te zaslužnost arheologije za grad i širu publiku, Muzej se odlučio za široku promociju izložbe. Pripremili smo veliku količinu popratnog materijala, što do sada nismo običavali raditi. Prije otvorenja izložbe tiskali smo četiri plakata, dva prospekta na pet jezika, četiri nove kopije arheoloških predmeta – nakita s certifikatom, tri grafike s prikazima koji su skinuti sa situla, koji su ujedno i znak izložbe,



*Brončana figuralno ukrašena situla
nalazište Novo Mesto – Kapitelska njiva
oko 400. god. p. n. e. – starije željezno doba
snimio: Dragan Arrigler*

osam novih razglednica, čestitka sa znakom izložbe, a znak se ponavlja i na ostalom popratnom materijalu kao što su majice, kišobrani i pet vrsta ulaznica (obična, grupna, s popustom, obiteljska te slobodan ulaz). Prigodom otvorenja izložbe izdali smo nov, veći prospekt, koji svaki posjetitelj dobiva uz ulaznicu, u kojem je izložba ukratko predstavljena. Sažeto je dan prikaz o željeznom dobu uopće, onda o željeznom dobu u Europi, o Sloveniji u halštatsko doba te o Dolenjskoj i Novom Mestu u starije željezno doba. Slijedi opis prapovijesnog groblja Kapitelska Njiva te povijest arheoloških iskapanja na ovom nalazištu. U drugom dijelu prikazane su sve činjenice o pojedinim grobovima, o grobovima knezova, situlskoj umjetnosti te o mladem željeznom dobu. Na kraju kataloga predmeta, opisani su svi izloženi predmeti. Tako je katalog kao i prospekt u cijelosti preveden na engleski jezik. Pored toga je povodom otvorenja izložbe, u organizaciji filatelista Novog Mesta, izdana prigodna omotnica s prigodnim žigom.



*Figuralno ukrašena situla – detalj
nalazište Novo Mesto – Kapiteljska njiva
oko 400. god. p. n. e. – starije željezno doba
snimio: Borut Križ*

Cjelokupan projekt Kapiteljska Njiva Novo Mesto vodio se pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Slovenije, Milana Kučana, koji je izložbu službeno otvorio. Ministarstvo kulture Republike Slovenije je zajedno s Upravom za kulturnu baštinu Republike Slovenije, Gradskom općinom Novo Mesto te velikim brojem sponzora (ukupno dvadeset i dva uglavnom iz Novog Mesta) financijski su omogućili realizaciju cjelokupnog projekta. Uz tu podršku i pomoć bili smo u mogućnosti ostvariti cjelokupni projekt, počevši od polaznih zamisli i ideja, koje smo zacrtali još u pripreмноj fazi: autor Boris Križ, dizajner Jovo Grobovšek te vođa projekta Zdenko Picelj, a čije ostvarenje je naravno ovisilo o raspoloživim financijskim sredstvima.

Otvorenjem izložbe zaokružili smo prvi i najzahtjevniji dio vrlo opsežnog projekta, kojim smo na vrlo pristojan način mogli predstaviti pravo bogatstvo koje se čuva u Dolenjskome muzeju, odnosno u Novome Mestu, kojim se možemo u zemlji i inozemstvu ne samo predstaviti nego i podičiti. Drugi dio slijedi

za vrijeme trajanja izložbe, sve do 30. rujna 1998., kad će se održavati razna predavanja domaćih i stranih stručnjaka; od siječnja ove godine svake će posljednje subote u mjesecu autor voditi skupinu zainteresiranih po izložbi; pedagoški odjel organizirat će razne muzejske radionice; uz to pripremljena je i mala popratna izložba pod nazivom "Arheološki plakat starijeg željeznog doba"; od travnja do srpnja moguć je i posjet arheološkim iskapanjima na Kapiteljskoj Njivi.

Uvjeren sam da će ova izložba te cjelokupni projekt smjestiti arheološku prošlost Novog Mesta u svjetska mjerila. Svi koji smo surađivali na ovom projektu bili smo svjesni značenja i opsega ove izložbe i radili smo u želji da izložbu izvedemo na što višoj mogućoj razini kako bismo domaćoj i svjetskoj javnosti mogli predstaviti Novo Mesto na najbolji mogući način. Ujedno, radili smo u nadi da uloženi trud neće biti uzaludan, te da će Novo Mesto svoju arheološku prošlost cijeniti i nakon završetka izložbe te joj priuštiti svjetliju budućnost, kad će se urediti novi, veći i značenju korpusa primjereniji stalni postav.

Prijevod sa slovenskog: Maja de Graaf